

ARKEOLOGISK EFTERUNDERSÖKNING 2021

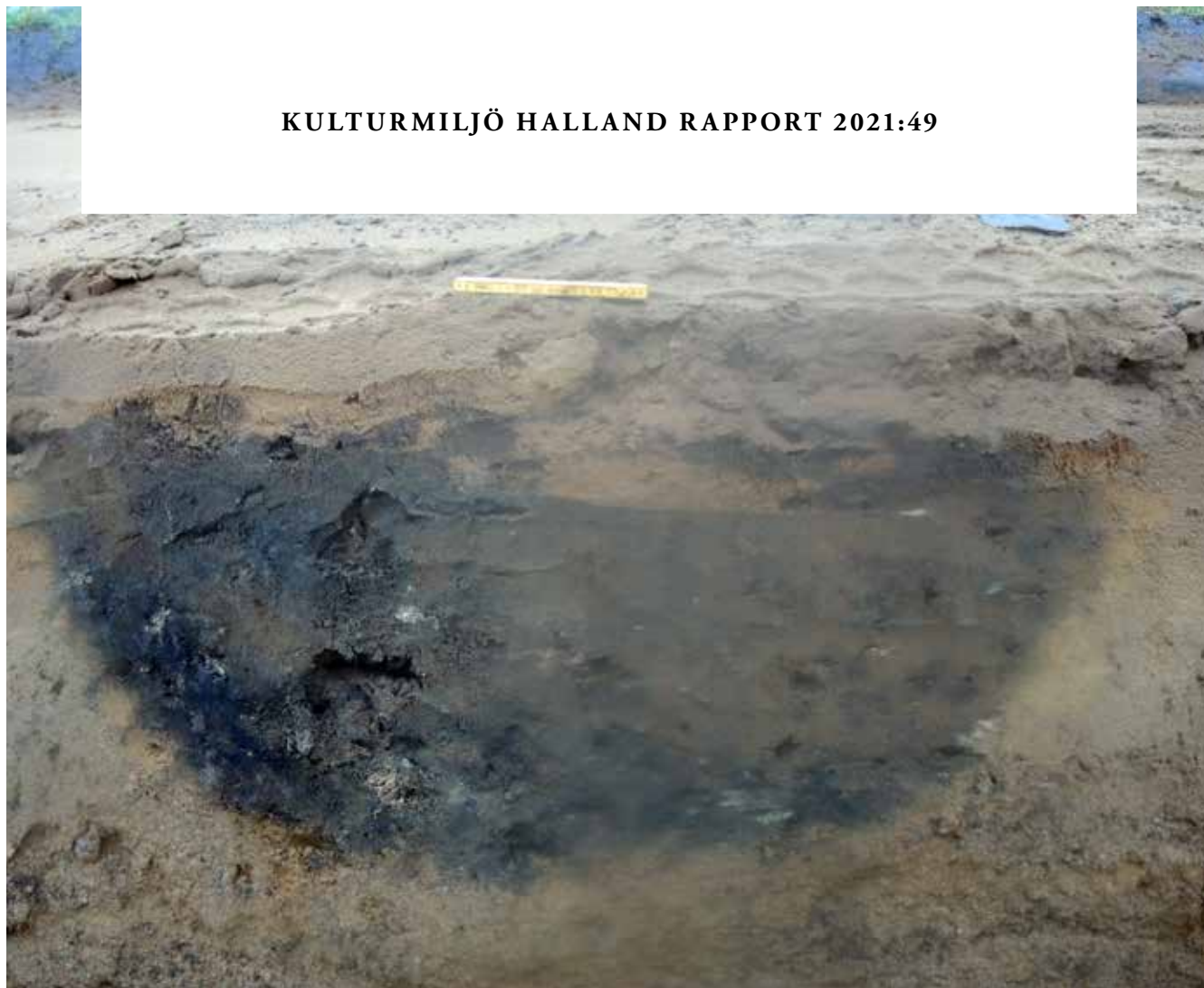
(FÖRENKLAD RAPPORT)

Jonas Carlsson

FORNLÄMNINGAR VID STAFSINGEVÄGEN

Halland, Falkenbergs kommun, Stafsinge socken, Stafsinge 3:7 3, 3:78 2

KULTURMILJÖ HALLAND RAPPORT 2021:49

STIFTELSEN HALLANDS LÄNSMUSEER

Stiftelsen Hallands Läns museer, Kulturmiljö Halland

Uppdragsverksamheten, Halmstad 2021

Arkeologisk efterundersökning 2021

Bild framsida: Härd AH232 i profil. Från syd. (Fotonr. 2021-27-02).

Foto: Jonas Carlsson.

Grafisk form och layout: Anders Andersson.

Kartor ur allmänt kartmaterial © Lantmäteriet.

Ärende nr ms2006/02316.

INNEHÅLL

Sammanfattning.....	5
Bakgrund	5
Topografi och fornlämningsmiljö	5
Syfte och metod	7
Resultat	7
Anläggningar	7
Tolkningsförslag	9
Referenser	9
Tekniska och administrativa uppgifter	9
 Bilagor	 10
Bilaga 1 ¹⁴ C-datering, Ångströmlaboratoriet, Uppsala Universitet	
 Rapporter från Kulturmiljö Halland 2020–2021	 12

4

SAMMANFATTNING

I januari 2021 utförde arkeolog från Kulturmiljö Halland en efterundersökning av en mindre yta i Stafsinge strax norr om Falkenberg stad. Inom ytan framkom ett fåtal anläggningar som bör ställas till tiden yngre bronsålder.

BAKGRUND

Vid området kring korsningen Solhagavägen och Stafsingevägen har byggnation inletts. Omgivningen har tidigare utretts arkeologiskt (Se *Fornlämningsmiljö*). I byggarbetets etablerings- och markprepare-ringsfas uppmärksammade förbipasserande allmänhet eventuella arkeologiska objekt varpå Länsstyrelsen kontaktades, och det konstaterades att objekten kunde ligga i ytor som missats. Som en följd fick Kulturmiljö Halland i uppdrag att utföra en smärre efterundersökning av relevant del av arbetsytan. Efterundersökningen utfördes under en regnig morgon i slutet av januari 2021.

TOPOGRAFI OCH FORNLÄMNINGSMILJÖ

Stafsinge socken är belägen direkt norr om Falkenberg i centrala Halland. Omgivande landskap utgörs av lätt kuperad terräng med längsgående höjdryggar i nord-sydlig sträckning. Stafsinge kyrka är belägen på den högsta av dito. Geologin i området domineras av lätta sandjordar, sandig alv och ställvis partier med berg i dagen. Beläget mitt i den kustnära halländska fullåkersbygden utgjordes närområdet av åkermark samt gräsbevuxen betesmark.

I omgivningen finns ett flertal fornlämningar, gravgruppen L1997:6289, L1997:5721 och L1997:6288

är belägna på samma höjd som sockenkyrkan. Ovan nämnda gravgrupp domineras av den omkring 35 meter i diameter stora gravhögen Stomma kulle och en närmare 3,5 meter hög rest sten, vilka tillsammans utgör klassiska landmärken i bygden, samt även en mindre stensättning.

Förutom sagda gravgrupp finns ytterligare ett stort antal gravhögar och stensättningar, exempelvis gravstråket L1997:6054, L1997:5262 och L1997:5985 nordväst om Stomma kulle och sydost om nu förundersökta lokaler L1996:6997 och L1996:6993.

I nära anslutning till efterundersökt yta finns ett antal registrerade boplatser. L1996:6949, L1996:6950 och L1996:6987. L1996:6949 utgjordes av ett rikligt anläggningsbestånd där 26 huskonstruktioner kunde identifieras och undersökas, dateringen av platsen har sin tyngdpunkt i yngre bronsålder, förromersk och romersk järnålder (Kadefors & Nilsson 2018). Inom boplatsoområdet L1996:6950 påträffades ett stort antal härdar och stolphål som kunde dateras till förromersk järnålder. L1996:6987 bestod främst av gropar, lokalen kunde ¹⁴C-dateras till förromersk järnålder.

I samband med omläggningen av Västkustbanan utfördes i slutet av 1990-talet ett antal boplatsumundersökningar en dryg halvkilometer norr om ytan, varpå lämningar från såväl mesolitikum och bronsålder som äldre och yngre järnålder och medeltid påträffades (Johansson m.fl. 2001, Carlie m.fl. 2004).

Figur 2. Fornlämningar (vit kontur) i närheten av undersökningsområdet (röd kontur). Skala 1:5000.

SYFTE OCH METOD

Mot bakgrund i närområdets rika fornlämningslandskap, dock med hänsyn till exploatörens redan inledda arbete, utfördes en extensiv undersökning. Synliga arkeologiska objekt mättes in med RTK-GPS, somliga objekt fotograferades, dock medförde det regniga vädret att vissa bilder blev otydliga, samt material till ^{14}C -analys insamlades. Inga anläggningar grävdes och inga fynd påträffades eller togs tillvara.

RESULTAT

Vid undertecknad arkeologs ankomst till platsen hade exploatörens markarbete avbanat ytan ner till under matjord liggande sand och längsgående diken hade grävts, somliga partier hade täckts med makadam och hjulspår från tunga maskiner korsade ytan (Figur 3). Detta i samband med ihållande regn försvårade visibiliteten varpå somliga anläggningar kan ha missats eller misstolkats (t.ex. stolphål som egentligen är grop eller stenlyft). Ett par anläggningar låg däremot i kanten av ytan därav var de synliga i profil (Figur 4). En yta av 1386 m^2 undersöktes.

Anläggningar

Inom ytan påträffades ett fåtal anläggningar i form av härdar, stolphål, störhål och gropar. Inga byggnadsstrukturer kunde avläsas inom ytan (Figur 6).

Sex härdar påträffades. Dessa var av blandad art, några var rundade till ytan och innehöll främst kol och sand. I en kunde skörbränd sten skymtas. Hård AH232 och AH343 påträffades i områdets kant varpå deras profiler kunde avläsas. AH232 var ca 1,1m i diameter, 0,4m djup, med en skålformad botten, och innehöll träkol, skörbränd sten samt fet-aktig sandig silt.

Träkol insamlades från Hård AH232, detta kunde datera anläggningen till yngre bronsålder (811–749 BC sigma 2).

Tre störhål påträffades, samtliga var runda, ca 0,1m i diameter. Träkol kunde anas i toppen av dem.

Fyra stolphål påträffades, två av dessa var rundade och hade en ansenlig diameter (AS291, AS333). Eventuellt kan dessa egentligen utgöra gropar eller stenlyft. De andra två påträffades i ytans kant varpå dess profil kunde avläsas. Inledningsvis tolkades de som en större anläggning, vid rensning visade sig de dock utgöra två

Figur 3. Undersökningsområdet från sydväst. (Fotonr. 2021-27-01). Foto Jonas Carlsson.

Figur 4. Hård AH232 i profil. Från syd. (Fotonr. 2021-27-02). Foto: Jonas Carlsson.

Figur 6. Undersökningsområdet. Orange=Hård, Lila=Grop, Grön=Stolphål, Svart=Störhål. Skala 1:300.

mindre stolphål (AS238, AS344). Båda ca 0,25m i diameter, och ca 0,3m djupa med en fyllning av mörkbrun något humös sand.

TOLKNINGSFÖRSLAG

Efterundersökningen påvisade förekomsten av ett fåtal arkeologiska anläggningar. Anläggningarna kan inte sägas utgöra någon typ av byggnadskonstruktion. Förekomsten av härdar och de fåtal andra anläggningstyper indikerar att ytan utgör utkanten av en boplatz som via ¹⁴C-analys kan dateras till yngre bronsålder. I källkritisk aspekt förutsätter detta att samtliga anläggningar inom ytan är kronologiskt samstämmiga, något som med tanke på kringliggande lämningar från främst förromersk järnålder inte är en självklarhet. Undersökt yta kan sägas ligga i utkanten av både L1996:6949 och L1996:6987, vilket kan sammanföras i tanken att den efterundersökta ytan utgör en perifer aktivitetsyta från perioden yngre bronsålder.

REFERENSER

- Carlie, L., Ryberg, E., Streiffert, J., Wranning, P (Red.). 2004. *Hällplatser i det förgångna. Landskap i förändring. Volym 6*. Riksantikvarieämbetet/Landsantikvarien
- Johansson, N., Streiffert, J., Wranning, P (Red.). 2001. *Landskap i förändring. Volym 3*. Teknisk rapport över de arkeologiska undersökningarna av RAÄ 116, 118, 120 och 122, Stafsinge socken, Halland. Riksantikvarieämbetet/Landsantikvarien. Göteborg
- Kadefors, O. & Nilsson, M. 2018. *Väst om Stommakulle: boplatzundersökning av lämningar från bronsålder och förromersk järnålder : Halland, Falkenbergs kommun, Stafsinge socken, Stafsinge 2:194, 2:204, RÅÄ 132, 133 och 148*. Halmstad: Stiftelsen Hallands läns museer.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Länsstyrelsens dnr:	431-683-21
Eget dnr:	2021-154
Uppdragsgivare:	Länsstyrelsen Halland
Utförandetid:	21/1-2021
Personal:	Jonas Carlsson
Höjdsystem:	RH 2000
Koordinatsystem:	SWEREF 99 TM
Undersökt yta:	1386 m ²
Dokumentation:	Samtliga schakt och anläggningar är inmätta digitalt inom ramen för Intrasis Version 3.2 (Stafsinge2021154U). Allt arkivmaterial förvaras i Kulturmiljö Hallands arkiv, Halmstad.
Bilddokumentation:	Fotografier har nr. 2021-27:01-03.
Fynd:	Inga fynd
Datering:	Yngre bronsålder

BILAGOR

Bilaga 1 ^{14}C -datering, Ångströmlaboratoriet, Uppsala Universitet

UPPSALA
UNIVERSITET

Ångströmlaboratoriet
Tandemlaboratoriet

Kol-14 gruppen

Besöksadress:
Ångström Laboratoriet
Lägerhyddsvägen 1

Postadress:
Box 529
751 21 Uppsala

Telefon:
018 – 471 3124

Telefax:
018 – 55 5736

Hemsida:
<http://www.tandemlab.uu.se>

E-post:
radiocarbon@physics.uu.se

Uppsala 2021-06-24

Jonas Carlsson
Kulturmiljö Halland
Tollsgatan 7
302 32 HALMSTAD

Resultat av ^{14}C datering av träkol från Stafsinge, Falkenberg, Halland. (p 3685)

Förbehandling av träkol:

1. Synliga rottrådar borttages.
2. 1 % HCl tillsätts (10 h, under kokpunkten) (karbonat bort).
3. 1 % NaOH tillsätts (10 h, under kokpunkten). Löslig fraktion fälls genom tillsättning av konc. HCl. Fällningen som till största delen består av humusmaterial, tvättas, torkas och benämns fraktion SOL. Olöslig del, som benämns INS, består främst av det ursprungliga organiska materialet. Denna fraktion ger därför den mest relevanta åldern. Fraktionen SOL däremot ger information om eventuella föroreningars inverkan.

Före mätningen av ^{14}C -innehållet i acceleratorn förbränns det tvättade och intorkade materialet, surgjort till pH 4, till CO_2 -gas som i sin tur grafiteras genom en Fe-katalytisk reaktion. I den aktuella undersökningen har fraktionen INS daterats.

RESULTAT

Labbnummer	Prov	$\delta^{13}\text{C}\text{‰ V-PDB}$	^{14}C ålder BP
Ua-70656	1PK236.232	-27,1	2 585 ± 34

Med vänliga hälsningar

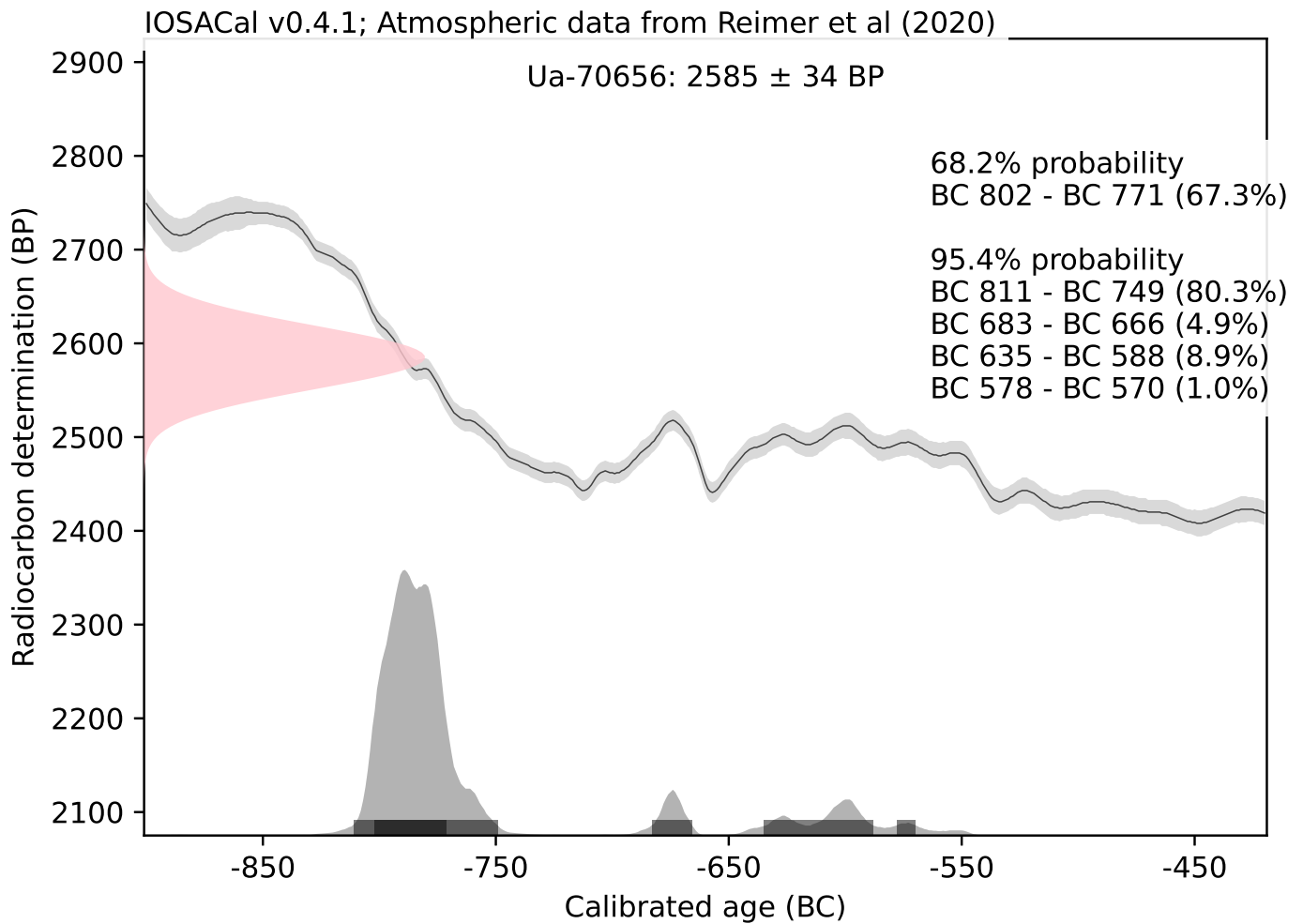
Karl

Håkansson

Elektroniskt undertecknad
av Karl Håkansson
Datum: 2021.06.24
12:17:32 +02'00'

Karl Håkansson/Lars Beckel

Kalibreringskurvor

¹⁴C-datering, Ångströmlaboratoriet, Uppsala Universitet (obs! Tänk på att ändra detta i själva bilagan också)

RAPPORTER FRÅN KULTURMILJÖ HALLAND 2020-2021

2020:57	Ny spillvattenledning i Skrea. Arkeologisk utredning
2020:58	Lugnarohögen, renovering av gravhög och stuga
2020:59	Boplatsslämnningar inom Altona 2:1 och 4:34. Arkeologisk utredning
2020:60	Odlingen, Tönnersjö 4:2, Dokumentation inför rivning
2020:61	Excellensen 2, Fasad- och markförändring
2020:62	Arkeologisk utredning av Boberg 8:27
2020:63	Arkeologisk utredning av fastigh. Mellby 5:44 i Södra Mellby, Laholms kommun
2020:64	Landeryds godsmagasin, underlag inför renovering
2020:65	Hunnestad 5:24 och 5:13. Arkeologisk utredning
2020:66	Svenstorps mejeri. Renovering av fönster, etapp 2.
2020:67	Vinbergs prästgård, renovering av fasad
2020:68	Nya fornlämningar på Galgberget, Halmstad stad, Arkeologisk utredning
2020:69	Österskans, Halmstad. Arkeologisk förundersökning
2020:70	Nösslinge kyrka, klimatanpassing
2020:71	Nösslinge kyrka, borttagande av bänk
2020:72	Lugnarohögen inför renovering, Hasslöv socken, Arkeologisk undersökning
2020:73	Bårarps stenbrott, Steninge och Rävinge. Arkeologisk fältinventering
2020:74	Knåreds kyrka, ommålning av utvändiga snickerier
2020:75	Vippentorpet, omläggning av halmtak
2020:76	Frillesås-Rya 4:17, Frillesås socken, Arkeologisk utredning
2020:77	Slätteryds byskola, takrenovering m m.
2020:78	Centralstationen i Halmstad, färgundersökning
2020:79	Lindbergs kyrka, exteriör och interiör restaurering
2020:80	Lindbergs kyrka, bemålat brädtak
2020:81	Färjeterminalen i Varbergs hamn
2020:82	Abilds kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan, uppdatering
2020:83	Asige kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan, uppdatering
2020:84	Eltra kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan, uppdatering
2020:85	Årstads kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan, uppdatering
2020:86	VA Tönnersjö-Perstorp. Arkeologisk utredning. Steg 1.
2020:87	Susegård, miljökonsekvensbeskrivning kulturmiljö
2020:88	Radiobyn Grimeton, antikvarisk utredning
2020:89	Slottsmöllan, inför ny detaljplan. Byggnadsantikvarisk utredning
2020:90	Skrea 8:5, Lyckan. Arkeologisk utredning
2020:91	Boplatsslöinge 102:1/L1997:5212. Arkeologisk schaktningsskontroll.
2020:92	Strandhotellet och Hallandsgården inför ny detaljplan
2020:93	Gödestads kyrka, exteriör renovering
2020:94	Drängsereds kyrka, utvändig renovering
2020:95	Hasslövs kyrka, ommålning av fönster och portar
2020:96	Vindbryggan 3, utredning inför ny detaljplan
2021:1	Tjärby grustäkt, Arkeologisk utredning
2021:2	Båtsmans, del av Lahall 2:13, flytt av byggnad
2021:3	Skummeslövs kyrka, utvändig renovering
2021:4	Sankta Gertruds kapell, utvändig renovering
2021:5	Broktorp 4, Antikvarisk förundersökning
2021:6	Brovakten 4, Antikvarisk förundersökning
2021:7	Landeryds godsmagasin -renovering av tak och syll

2021:8	Brons- och järnålder vid Holms kyrka, Holm 2:3, Arkeologisk undersökning
2021:9	Hotell Mårtensson, Gillestugan 1, Skyltning mm. Antikvarisk förundersökning
2021:10	Bocken 18 och Bocken 20. Förslag till planbestämmelser för kulturvården.
2021:11	Kemisten 5, Antikvariskt utlåtande.
2021:12	Råmebo hembygdsgård. Vård- och underhållsplan
2021:13	Befästningsrester i Norre Katts park. Arkeologisk schaktningsovervakning.
2021:14	Öringe fiber, Getinge sn, fast. Öringe 1:5, Arkeologisk schaktningsovervakning.
2021:15	Hotell Mårtensson, Takkupor, rev förslag. Konsekvensbeskrivning
2021:16	Busskur Stora Torg, Arkeologisk undersökning (schaktningsovervakning)
2021:17	Inför ny vatten- och elledning. Falkenberg. Arkeologisk schaktningsovervakning.
2021:18	Frillesås-Rya 3:77. Kungsbacka kn. Arkeologisk förundersökning
2021:19	Valhalla 5, antikvariskt utlåtande
2021:20	Försörjningshemmet 18, antikvariskt utlåtande
2021:21	Påarps gravfält, Trönninge sn, Halmstads kn, Arkeologisk schaktningsovervakning
2021:22	Marbäck, Halmstad, Snöstorps sn. Arkeologisk utredning
2021:23	Fiberedläggning vid treuddar, en stensättning och en boplat i Bexets stugby, Trönninge sn, Halmstad. Arkeologisk schaktningsovervakning
2021:24	Kv. Postmästaren, Esplanadparken och Norra Vallgatan - kulturmiljöutredning
2021:25	Spannarps kyrka, Styrsystem - antikvarisk medverkan
2021:26	Sibbarps kyrka, Styrsystem - antikvarisk medverkan
2021:27	Tvååkers kyrka, Styrsystem - antikvarisk medverkan
2021:28	Dagsås kyrka, Styrsystem - antikvarisk medverkan
2021:29	Flickskolan 6, Var berg, antikvarisk förundersökning
2021:30	Gästgivaren 10, Varberg, antikvarisk förundersökning
2021:31	Societetshuset i Varberg, antikvarisk medverkan
2021:32	Alfshögs kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan
2021:33	Askome kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan
2021:34	Vessige kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan
2021:35	Lyngåkra 6:8, Rivningsdokumentation
2021:36	Gamlestugan i Morup, Morup 27:1, antikvarisk medverkan
2021:37	Hägareds gård, fönsterbyte, antikvarisk medverkan
2021:38	Köinge kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan
2021:39	Okome kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan
2021:40	Svarträ kyrkogård, kulturhistorisk inventering och bevarandeplan
2021:41	Tjärby kyrka, konstglasfönster, antikvarisk medverkan
2021:42	Tjärby kyrka, invändig renovering, antikvarisk medverkan
2021:43	Varbergs idrottshall, antikvarisk förundersökning
2021:44	Dagsås kyrka, exteriör renovering
2021:45	Kirsten Munks hus, Byte av butiksfönster, antikvarisk medverkan
2021:46	Flundran 5, Inredning av vind, Antikvarisk förundersökning
2021:47	Västra bageriet, Svärdet 6, Antikvarisk förundersökning
2021:48	Skummeslöv 4:2, 5:13 och 30:10 10, Arkeologisk utredning, Laholms kommun, Skummeslöv socken
2021:49	Fornlämningar vid Stafingsvägen, Ark. efterundersökning. 2021, Stafings sn.

KULTURMILJÖ
HALLAND

POSTADRESS: TOLLSGATAN 7 | 302 32 HALMSTAD | TEL: 035-19 26 00

E-POST: KANSLI@KULTURMILJOHALLAND.SE | HEMSIDA: WWW.KULTURMILJOHALLAND.SE